

Accions de dinamització terminològica

El Grup Bon Preu alimenta el català. Col·laboració entre el Grup Bon Preu i el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL)

EVA RODRÍGUEZ OLLÉ
erodriguez@cpnl.cat

Eva Rodríguez Ollé és llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (1991) i postgraduada en Planificació Lingüística per la mateixa universitat (1992). Des del 1992 treballa al Consorci per a la

Normalització Lingüística (CPNL) duent a terme bàsicament tasques de dinamització i assessorament lingüístics. Des del 2018 forma part de l'equip de Foment de l'Ús de l'Àmbit de Formació i Foment del CPNL.

Resum

Entre 2021 i 2023, el Grup Bon Preu i el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) van col·laborar en la campanya «Alimenta el català» per fomentar l'ús del català entre el personal dels establiments i els seus clients. Aquesta iniciativa va incloure concursos lingüístics a Instagram per als clients, en què es van recollir més de set-centes variants dialectals que es van incorporar a les etiquetes dels productes segons la regió. Per als treballadors, es van oferir cursos de català i un concurs intern per millorar el lèxic laboral. La campanya va reforçar la responsabilitat lingüística i l'ús de la llengua en el sector socioeconòmic i va fomentar un fort vincle amb la clientela.

PARAULES CLAU: promoció de la llengua catalana, clients i treballadors, variants dialectals, etiquetes de productes

Abstract

Fostering of the Catalan language by the Bon Preu Group. The cooperation between the Bon Preu Group and the Language Normalization Consortium (CPNL)

Between 2021 and 2023, the Bon Preu Group and the Consortium per a la Normalització Lingüística (Language Normalization Consortium – CPNL) collaborated on the “Alimenta el català” (“Foster Catalan”) campaign aimed to promote the use of Catalan among both customers and employees. This initiative included linguistic competitions for customers on Instagram, gathering over 700 dialectal variants that were incorporated into product labels according to regions. For employees, Catalan language courses and an internal competition were offered to improve workplace vocabulary. The campaign strengthened linguistic responsibility and the use of the language in the socio-economic sector, promoting a strong bond with customers.

KEYWORDS: Catalan language promotion, customers and employees, dialectal variants, product labels

Accions adreçades als clients

La campanya «Alimenta el català» es posà en marxa el juliol del 2021 amb un concurs per Instagram adreçat als clients del Grup Bon Preu. El concurs consistia a indicar diferents maneres d'anomenar aliments dels camps semàntics següents: carn, embotit, peix i marisc, i fruita i verdura. També calia que esmentessin la localitat on es deien. Cada setmana es proposaven aliments d'un camp semàntic diferent.

Setmanalment, un equip de tècnics de normalització lingüística del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) rebia el recull de termes proposats pels clients i els revisava d'acord amb diferents obres o eines terminològiques, i també en feia la comprovació segons la localitat o zona dialectal.

Les obres i eines terminològiques que es van tenir en compte són les següents: *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2); *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB); els diferents recursos terminològics del Centre de Terminologia TERMCAT; *Gran diccionari de la llengua catalana* (GDLC); *Diccionari normatiu valencià*, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL); *Atles lingüístic del domini català* (ALDC); *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*, de Joan Veny i Mar Massanell; *Els parlars del Baix Ebre. Estudi geolingüístic i El tortosí del Baix Ebre i l'estàndard. Descripció lingüística, anàlisi i propostes*, de Carles M. Castellà, i *Mil veus de Bacus. Diccionari etnolingüístic de la vinya i el vi al Bages. Llengua, literatura i cultura tradicional*, de Maria Estruch Subirana.

A l'hora de fer la revisió i discriminar les diferents propostes dels clients va caldre tenir en compte fenòmens propis de la llengua, com ara les dissimilacions (*nespru* per *nespra*), les assimilacions (*moló* per *meló*), les elisions (*grota* per *garota*), i també els barbarismes (*berenjena* per *albergínia*), els diminutius (*llomillet* per *filet*

de porc), els malnoms (*civil* per *arengada seca*), la generalització de formes (*tall per filet* o *vianda per cansalada*) o la simplificació (*gala* per *poma*). Un altre aspecte que calia comprovar eren els termes proposats segons la localitat (*xíndria* per *síndria* al Vallès Oriental, on la s no es produeix com una palatoalveolar).

Es van revisar un total de 832 termes: 79 del camp semàntic de la carn; 153 del de l'embotit; 496 del de la fruita i verdura, i 104 del del peix i marisc.

Tot aquest treball va servir per donar importància a formes usades en el llenguatge col·loquial o en àmbits restringits i que són poc conegudes en el llenguatge formal o estàndard de tot el domini lingüístic, com ara totes les variants de la forma estàndard *pastanaga* (*bastanaga*, *bastonaga*, *carlota*, *carrota*, *estafandria*, *garrota*, *pastanagó*, *safandria*, *safandria* o *safranària*), de la patata (*creïlla*, *pataca*, *trufa*, *trumfa*, *trumfo*, *queraïlla*) o de la cansalada (*llaminera*, *ventresca*, *xuia*).

El Grup Bon Preu va crear per a l'ocasió la pàgina web *Alimenta el català*, (<https://www.bonpreuesclat.cat/alimenta-el-catal%C3%A0>), en la qual s'anaven afegint les diferents informacions de la campanya. En total, gràcies a les aportacions dels clients, es van recollir més de set-centes variants dialectals de les categories esmentades. Posteriorment, el Grup Bon Preu les va implementar a les etiquetes dels preus dels diferents productes dels establiments Bonpreu i Esclat, segons la seva zona geogràfica.

El 2023, el Grup Bon Preu va engegar, en el marc de la campanya «Alimenta el català», el concurs «Dona paraules», adreçat a qualsevol usuari i orientat a reforçar la sensibilitat cap a la llengua catalana. Aquest darrer concurs es va fer simultàniament amb el «Dona expressions», de caràcter intern.

El «Dona paraules», que també va comptar amb l'assessorament lingüístic i la supervisió del CPNL, es va dur a terme a través del canal d'Instagram de Bonpreu

Imatge de la campanya «Alimenta el català» a Instagram

i Esclat (@bonpreuesclat). Es proposaven paraules relacionades amb productes d'alimentació que se solen utilitzar incorrectament en català i les persones participants n'havien de suggerir la forma correcta, tenint en compte totes les variants dialectals del català. La primera persona que encertés la resposta guanyava el producte de la paraula corresponent.

El concurs va durar quatre setmanes, del 24 de gener al 16 de febrer. Es van fer dues preguntes per setmana a hores diferents i es van publicar les imatges següents a les històries d'Instagram:

Imatge del concurs «Dona paraules»

El Grup Bon Preu va proposar un seguit de termes inclosos en un context o frase i el CPNL en va donar les possibles solucions. Les frases que es van proposar van ser les següents:

- Dimarts 24 de gener, a les 11 h. «En català no es diuen *berberechos, es diuen...». Solucions proposades: **escopinyes, catxels, carculles, escopinyes de gallet, galls, gallets, petxines ratllades.**
- Dijous 26 de gener, a les 16.30 h. «En català no es diuen *frambuesas, es diuen...». Solucions proposades: **gerds, gerdons.**
- Dilluns 30 de gener, a les 11 h. «En català no es diu *petxuga de pollastre, es diu...». Solució proposada: **pit de pollastre.**
- Dimecres 1 de febrer, a les 16.30 h. «En català no es diu *aguacate, es diu...». Solució proposada: **alvocat.**
- Dimecres 8 de febrer, a les 11 h. «En català no es diu *pavo, es diu...». Solucions proposades: **gall dindi, indi, pioc, indià, titot, tita, polit.**
- Divendres 10 de febrer, a les 16.30 h. «En català no es diuen bosses de *basura, es diuen...». Solucions proposades: **bosses d'escombraries o de brossa.**
- Dilluns 13 de febrer, a les 16.30 h. «En català no es diuen *palillos, es diuen...». Solucions proposades: **escuradents, furgadents.**

- Dijous 16 febrer, a les 11 h. «En català no es diu *pepino, es diu...». Solucions proposades: **cogombre, alficòs.**

Accions adreçades als treballadors

Durant els anys 2022 i 2023, també dins la campanya «Alimenta el català», el Grup Bon Preu va apostar per la formació dels seus treballadors en l'ús de la llengua catalana en l'entorn laboral.

Així, les actuacions que s'hi van dur a terme van ser quatre cursos de català (un de presencial de nivell bàsic 1, gestionat i impartit pel Centre de Normalització Lingüística (CNL) de Sabadell, i tres de virtuals, de nivells bàsic 1, bàsic 3 i de conversa, organitzats pel CNL de Girona, el CNL Roses i el CNL d'Osona, respectivament) per a una quarantena de treballadors de l'empresa, amb l'objectiu de millorar el seu nivell de català, especialment la competència oral, i guanyar seguretat per parlar-lo amb la clientela dels establiments i entre el personal de l'empresa osonenca. La durada dels cursos generals era de 45 hores i la del de conversa, de 20 hores. Els cursos virtuals van facilitar l'assistència al personal i, per tal d'afavorir la conciliació, el curs presencial es va impartir a les instal·lacions de l'empresa i, en tots quatre casos, l'ensenyament es va dur a terme dins de l'horari laboral dels assistents.

El 2023 les actuacions es van arrodonir amb una acció formativa de millora de lèxic i expressions d'ús habitual dels treballadors del Grup Bon Preu en l'entorn laboral. L'activitat es va materialitzar en el concurs «Dona expressions», a través de la intranet, i hi podien participar tots els treballadors. La persona guanyadora s'enduia el lot de productes bonpreu de la imatge. El concurs va comptar amb l'assessorament lingüístic i la supervisió del CPNL.

Imatge del lot de productes bonpreu per al guanyador del concurs «Dona expressions»

En total es van plantejar dotze frases, tres per setmana, que contenien errors de diferent naturalesa, bàsicament barbarismes i expressions incorrectes (color taronja). Els barbarismes proposats van ser: *tràfic (en el sentit de 'l'anar i venir de les persones, vehicles, etc., per la via pública'), *enseguida, *bocates, *escape, *apoiar, *ratos, *hombro, *munyeca, *bandeja, *enterat, *empanadilles, *merma i *vale.

Quant a les expressions, es van proposar les següents: *a lo millor, *tinc que, *dintre de, *se m'ha caigut, *algo és algo i *al tanto.

El CPNL va fer la proposta de solució per a cadascuna de les frases (color verd). La distribució de les frases per setmanes va ser la següent:

Proposta de frases del 25 gener:

- El proveïdor encara no ha arribat, *a lo millor hi ha molt *tràfic.
- El proveïdor encara no ha arribat, potser hi ha molt trànsit.
- *Enseguida vinc a ajudar-te, que ara *tinc que preparar uns *bocates.
- De seguida / Tot seguit / Tan aviat com pugui vinc a ajudar-te, que ara haig de / he de / tinc de preparar uns entrepans.
- Hi ha hagut un *escape de gas a la nevera de precuinats!
- Hi ha hagut una fuita/fuga de gas a la nevera de precuinats!

Proposta de frases de l'1 de febrer:

- El peix del forn estarà llest *dintre de dos minuts!
- El peix del forn estarà llest d'aquí a dos minuts!
- És molt important *apoiar el nostre equip per aconseguir tots els objectius!
- És molt important donar suport al nostre equip per aconseguir tots els objectius!
- Hi ha *ratos de molta afluència de clients.
- Hi ha estones de molta afluència de clients.

Proposta de frases del 8 de febrer:

- *Se m'ha caigut una caixa i m'he fet mal a l'*hombro i a la *munyeca.
- M'ha caigut una caixa i m'he fet mal a l'espatlla / al muscle i al canell.
- Em pots passar la *bandeja de carn, si us plau?
- Em pots passar la safata/plata/plàtera de carn, si us plau?

- No ens ha tocat el primer premi de la Grossa, però hem guanyat 150 €. *Algo és algo.
- No ens ha tocat el primer premi de la Grossa, però hem guanyat 150 €. Millor això que res. / Val més això que res.

Proposta de frases del 15 de febrer:

- M'he *enterat que hem rebut l'alta d'una nova massa per fer *empanadilles.
- M'he assabentat / He sabut que hem rebut l'alta d'una nova massa per fer empanades/crestes/panades.
- Estiguem *al tanto, que hem d'aconseguir reduir la *merma.
- Estiguem alerta, que hem d'aconseguir reduir la minva.
- Si teniu qualsevol dubte parleu amb el vostre responsable, *vale?
- Si teniu qualsevol dubte parleu amb el vostre responsable, d'acord / entesos / conforme / va bé?

Aquest concurs va comportar també el treball d'altres expressions sorgides a partir de la revisió de les primeres. Per exemple, força treballadors, en la frase «El peix del forn estarà llest *dintre de dos minuts!», van proposar «El peix del forn estarà llest en dos minuts». Des del CPNL es va donar una alternativa a l'ús de la preposició en en aquest context.

El CPNL i el Grup Bon Preu, compromesos amb el català

La campanya «Alimenta el català» és una acció del Grup Bon Preu que s'ha dut a terme durant tres anys amb l'objectiu de reforçar la responsabilitat lingüística i la proximitat emocional amb la clientela dels seus establiments.

El CPNL ha col·laborat amb el Grup Bon Preu per donar compliment a l'objectiu comú d'incrementar l'ús del català i millorar-ne la qualitat en el sector socioeconòmic.

Gràcies al treball continuat durant aquests tres anys, s'ha establert una sinergia de treball entre el CPNL i el Grup Bon Preu que ha permès continuar la col·laboració i el compromís vers l'impuls de la llengua catalana. Així doncs, l'any 2023, el Grup Bon Preu va adherir els seus establiments que disposen de joguines en català al programa de foment del joc i la joguina del CPNL Totjoc. ✿